

spraw ogólnoniemieckich" rządu bońskiego (minister Jakob Kaiser).

— Korespondent konserwatywnego dziennika brytyjskiego *Daily Express* (nakład 4,5 miliona egz.), Sefton Delmer ogłosił szereg korespondencji z Niemiec zachodnich, w których stwierdza odrodzenie nacjonalizmu i militarystyki. „Niemcy — pisze — znajdują się w szponach odżywiającego militarystyki i w rękach stających na nogi hitlerowców“. Delmer stwierdza, że władzę w Niemczech zachodnich sprawuje „ta sama klika militarystów i przemysłowców, która kryła się za złowieszczymi planami napastniczymi Bismarcka, kajzera i Hitlera“. Ludzie ci „nie żałują ze swej przeszłości niczego, prócz swej klęski i błędów w strategii i kierownictwie, które się do niej przyczyniły“. Za jednego z najwpływowszych ludzi w Niemczech zachodnich Delmer uważa dra Hansa Globke, niegdyś urzędowego komentatora hitlerowskich ustaw rasy.

Seria artykułów Delmera zatytułowana „Jak dalece Hitler umarł w Niemczech“ (*How dead is Hitler in Germany*) wywołała burzę w prasie zachodnio-niemieckiej. Dziennik *Die Welt*, który je przedrukowywał, musiał się cofnąć i po-

tępić Delmera. Mimo to liczne listy czytelników potwierdzają w całej rozciągłości słuszność spostrzeżeń Delmera. „To, o czym donosi Delmer, ćwierkają przecież u nas wróble na dachu“ — pisze jeden z czytelników z Hamburga.

Różne. Obserwatorem rządu bońskiego przy ONZ w randze ambasadora mianowany został dr Peter Pfeiffer, b. konsul generalny Hitlera w Algerze, który swego czasu wsławił się wysłaniem ostatniej depechy z obleganego przez aliantów Algeru, zakończonej okrzykiem „Niech żyje Führer“.

— W toku akcji policyjnej w Gunzenhausen (Niemcy zachodnie) znaleziono u uczniów szkoły zawodowej pistolety belgijskie, niemieckie i inne, wszystkich kalibrów, liczne sztylety i bagnety. — Ostatnio wzmogła się w Niemczech zachodnich fala samobójstw, popełnianych przez otrucie środkiem roślinnym E 605, stosowanym przeciw szkodnikom. Zano-towano już kilkadziesiąt wypadków. — Rząd boński zmierza do zniesienia przymusowego małżeństwa cywilnego, obowiązującego od 1875 r. i wprowadzenia możliwości równorzędnego pod względem prawnym ślubu kościelnego.

Andrzej Józef Kamiński

ZYCIE GOSPODARCZE

Ocena rozwoju życia gospodarczego NRD na kongresie SED. W sprawozdaniu Komitetu Centralnego SED, które wygłosił na kongresie Walter Ulbricht, wiele miejsca poświęcono sprawom rozwoju gospodarczego Republiki. W sprawozdaniu tym zawarty został dorobek gospodarczy Republiki w tak szerokich ramach i w takim syntetycznym ujęciu, jakiego od lat nie znamy. Toteż sprawozdaniu należy się bliżej przyjrzeć. Materiał jest tak obfity, że wykorzystać go można tylko w części, uwzględniając najistotniejsze zagadnienia.

Dla właściwej oceny dorobku gospodarczego NRD Ulbricht zilustrował najpierw porównawczo rozwój życia gospodarczego

szeregu krajów demokracji ludowej, m. i. Polski, Czechosłowacji, Węgier, Rumunii, Bułgarii i Albanii, następnie scharakteryzował stosunki gospodarcze w krajach kapitalistycznych, wreszcie zwrócił uwagę na kryzys gospodarczy panujący w Niemczech zachodnich.

Dopiero na tym szerokim tle porównawczym nakreślił sprawozdawca istotne cechy przeobrażeń w strukturze społecznej i gospodarczej NRD. Jak wynika ze sprawozdania, na początku czwartego roku planu pięcioletniego rozwój produkcji przemysłu, brutto licząc, przedstawiał się w poszczególnych formach własności następująco (wyniki oceniono w cenach normalnych, ustalonych w r. 1950):

Przemysł w całości (nie licząc rzemiosła)	1950	1953
	100,0	100,0
w tym przedsiębiorstwa socjalistyczne	77,6	85,5
w tym przedsiębiorstwa państwowe	75,6	82,6
spółdzielnie	2,0	2,9
przedsiębiorstwa prywatne	22,4	14,5

Struktura socjalna rolnictwa przedstawia się następująco:

	NRD	Niemcy zach. w %
majątki państwowe reprezentują	4	—
rolnicze spółdzielnie produkcyjne	12	—
ziemia oddana pod gospodarkę szeregu instytutów i przejściowo znajdująca się pod zarządem państwowym	14	—
małorolni (0,5—5 ha)	14	10,9
średniorolni (5—20 ha)	46	30,9
wielkie gospodarstwa (20—100 ha)	10	30,4
wielka własność (ponad 100 ha)	—	27,8

Produkcja brutto rzemiosła w r. 1950 wartości 3,599 milionów DM, podniosła się w r. 1953 do 4,763 milionów DM. Jest to zatem wzrost do 132,3%. Produkcja brutto przedsiębiorstw prywatnych wzrosła w tym samym czasie do 103,1.

Co do struktury handlu okazuje się, że hurt państwowy osiągnął 92, 1%, uspołdzielczony — 2,4%, prywatny — 5,5%.

Udział spółdzielni spożywczych w obrotach handlu detalicznego wynosił 26,8%, państwa — 39%, handlu prywatnego 31%, sklepów przemysłowych — 0,1%, innych — 3,1%.

O roli, jaką spełniają pracujący w Niemieckiej Republice Demokratycznej, świadczą dane, ilustrujące ich udział w pracy państwowej: na 20 ministrów dzieśięciu pochodzi z klasy robotniczej; w Izbie Ludowej świat pracy reprezentuje większość posłów; na 108 urzędów rządu Republiki jest:

robotników i robotników rolnych	804
mało- i średniorolnych	26
urzędników	242
innych	257

W radach powiatowych na kierowniczych stanowiskach reprezentowani są: robotnicy i robotnicy rolni w liczbie 2.337 mało- i średniorolni w liczbie 205 urzędnicy 376 inni 615

Do szczególnych sukcesów gospodarczych Republiki zaliczyć wypada dotychczasowe osiągnięcia w wykonaniu planu pięcioletniego. Znalazły one też gorący aplauz na kongresie. W porównaniu z r. 1950 produkcja przemysłu w 1953 r. podniosła się o 7% ponad plan. Przemysł państwowy w porównaniu z 1950 r. podniósł się w 1953 r. do 161,6%.

Rozwój poszczególnych gałęzi produkcji licząc brutto, przedstawia się następująco:

	Rok	Mil. DM	%
przemysł surowcowy	1936	5.761	100
	1950	7.728	134,1
	1953	11.538,7	200,3
przemysł maszynowy	1936	4.712	100
	1950	5.685,1	120,7
	1953	10.115,1	214,7
przemysł lekki	1936	6.232	100
	1950	6.468,5	103,8
	1953	9.147,9	146,8
przemysł spożywczy	1936	4.402	100
	1950	3.455,2	78,5
	1953	6.454,2	146,6

Ulbricht, analizując w cyfrach bardzo dokładnie całokształt dorobku gospodarczego Republiki w okresie realizowania planu pięcioletniego, powiedział w rekapitulacji: „Szybki rozwój ciężkiego przemysłu był dotkliwym ciosem, wymierzonym przeciw podziałowi Niemiec i zachodnim podżegaczom wojennym, którzy chcieli osłabić Niemiecką Republikę Demokratyczną przez blokadę gospodarczą — aby ją, podobnie jak Niemcy zachodnie, dostać pod but amerykańskich i angielskich monopolii. Szybki rozwój naszego ciężkiego przemysłu stał się pod-

stawowym warunkiem wzrostu takiej siły ekonomicznej NRD, że uniemożliwia to wyeliminowanie władzy robotników i chłopów przez jakiegokolwiek działania środków dezorganizujących.

Dzięki wielkim sukcesom w odbudowie hutnictwa i budowie ciężkich maszyn stworzono istotne podstawy do zupełnego urzeczywistnienia nowego kursu i zaopatrzenia materiałowego przemysłu, w celu produkowania większej ilości towarów masowego użycia, a tym samym podniesienia standardu życia pracujących Niemieckiej Republiki Demokratycznej.

Osiągnięcia, uzyskane przy przeprowadzeniu tego planu, i wzajemna pomoc gospodarza pozwoliły nam obecnie zmniejszyć tempo rozwoju przemysłu hutniczego i budowy ciężkich maszyn⁴.

Następnie znaczną część sprawozdania, dotyczącą zagadnień gospodarczych Republiki, Ulbricht poświęcił planom na przyszłość, uwidoczniając jednak na przykładach z poszczególnych dziedzin życia gospodarczego osiągnięte sukcesy. I tak, w dziedzinie pracy i jej form, wyliczył Ulbricht następujące sprawy: polepszenie organizacji produkcji, dalsze usprawnienia wszelkich form nowatorstwa, wynalazczości, ruchu aktywistów itd., sprawę oszczędności, rachunkowości gospodarczej, wiążąc ją z zagadnieniem oszczędności, sprawę jeszcze lepszego zastosowania wiedzy i techniki w praktyce, problem dalszego podnoszenia kwalifikacji pracujących, wreszcie zagadnienie technicznie uzasadnionych norm pracy.

Oddzielne miejsce poświęcił Ulbricht sprawie budownictwa mieszkaniowego (tak aktualnej w Niemieckiej Republice Demokratycznej, ze względu na poważne zniszczenia wojenne), zagadnieniom komunikacji i rozwojowi rzemiosła.

W pierwszych trzech latach planu pięcioletniego wybudowano 5,7 milionów

metrów² powierzchni mieszkaniowej, to jest 2,2 miliony metrów² więcej, aniżeli na ten okres zaplanowano.

W dziedzinie komunikacji kolejowej pobudowano dotychczas w ramach inwestycji zamierzonych w planie pięcioletnim 750 km torów kolejowych.

Do bardzo ciekawych i charakterystycznych momentów w rozwoju życia społecznego i gospodarczego należy systematyczne podnoszenie się stopy życiowej świata pracy Republiki, dzięki podnoszeniu dochodu realnego robotników.

Średni miesięczny zarobek robotnika w przemyśle państwowym podnosił się, jak następuje:

w 1950	—	261 DM
1951	—	295 „
1952	—	312 „
1953	—	339 „

Jest to oczywiście ilustracja fragmentaryczna, wyrwana niejako z kontekstu sprawozdawczego Ulbrichta.

Powyższe dane sprawozdawcze są tym ciekawsze, że Ulbricht podał równocześnie niektóre liczby ilustrujące stan rzeczy w tej dziedzinie w Niemczech zachodnich, gdzie dola człowieka pracy stale się pogarsza.

Bardzo poważną część sprawozdania zajmuje rolnictwo. Podstawą osiągnąć Republiki z tej dziedziny jest reforma rolna i nowy skład struktury socjalnej wsi. Główne zagadnienia wsi to sprawy dalszego postępu produkcji, podniesienie wydajności ziemi, zastosowanie właściwej polityki w uprawach poszczególnych kultur, zagadnienie mechanizacji pracy na roli, zwiększenie wydajności w gospodarce bydłem itd.

Dotychczasowe wyniki zbioru plonów poszczególnych zbóż i roślin przedstawiają się następująco:

rok	zboże na 1 ha	pszenica na 1 ha	żyto na 1 ha	pastewne na 1 ha	oleiste na 1 ha	kartofl. na 1 ha	buraki cukr. na 1 ha
1934 do							
1938 r.	20,6	24,6	17,1	22,0	14,6	173,0	291,0
1946 r.	14,8	17,5	12,9	15,5	5,9	120,8	198,4
1951 r.	26,5	32,2	23,4	27,7	14,4	178,9	279,4
1953 r.	23,2	28,3	19,3	25,6	10,6	167,7	290,6

Ulbricht zwrócił dalej uwagę na obowiązki ciążące na gospodarstwach państwowych i rolniczych spółdzielniach produkcyjnych i ich pracy, na sprawy politycznego wyrobienia wsi i fachowego przygotowania pracujących na roli itd.

Bardzo pouczające były uwagi Ulbrichta na temat stosunków panujących na wsi w NRD i w Niemczech zachodnich, gdzie jesteście świadkami rozwijającego się kryzysu gospodarki rolnej, o którym w NRD nie ma mowy.

Do spraw, które w dalszym ciągu zaprzatają uwagę sfer gospodarczych Republiki, należy zagadnienie poprawy handlu i lepszego zaopatrzenia ludności w towary. Pomimo sukcesów, odniesionych na tym odcinku, czynniki gospodarcze nie są bynajmniej zadowolone. To też Ulbricht w sprawozdaniu wyznaczył dalsze cele pracy organizacji handlu i dystrybucji towarów.

Do sukcesów gospodarki Republiki należy w tej dziedzinie przede wszystkim stałe podnoszenie ilości towarów konsumpcyjnych i środków żywnościowych.

Ogólny obrót towarami konsumpcyjnymi podniósł się w 1953 r. w porównaniu z r. 1950 do 164%, w tym:

środków żywnościowych	149%
towarów przemysłowych ogółem	158%
w tym obuwia	177%
tekstyliów	182%
innych towarów przemysłowych	136%

Omawiając zagadnienie handlu zagranicznego, Ulbricht zwrócił uwagę na momenty natury politycznej, wpływające na obroty Republiki z zagranicą i na sprawy gospodarki wewnętrznej, która w pewnym stopniu nie zaspokaja bieżących potrzeb polityki eksportowej Republiki. Mimo to obroty w handlu zagranicznym Republiki w porównaniu z 1950 r. podwoiły się.

W relacji powyższej zwróciliśmy raczej więcej uwagi na sam rejestr zagadnień, które były przedmiotem referatu sprawozdawczego Ulbrichta. Ukazuje ona jednak rozmiary problemów gospodarczych, jakimi zajmuje się Republika. Sprawozdanie Ulbrichta stanowi dla wszystkich, interesujących się zagadnie-

niami gospodarczymi NRD, niezmiernie cenne źródło informacyjne.

Zwiększenie troski o pracujących w NRD. 25 marca odbyło się specjalne posiedzenie Rady Ministrów w NRD w sprawie wprowadzenia w życie rozporządzenia Rady Ministrów NRD z dnia 10 grudnia o dalszej poprawie warunków życia i pracy robotników. Specjalne posiedzenie Rady Ministrów zostało zwołane dlatego, ponieważ — jak się okazało — rozporządzenie z 10 grudnia nie zostało w pełni zrealizowane ani po myśli Rady Ministrów, ani zgodnie z samą literą rozporządzenia.

W posiedzeniu wzięli udział przedstawiciele rządu, związków zawodowych i przedstawiciele wszystkich zainteresowanych resortów administracji.

W wyniku dyskusji ustalono następujące braki w realizacji rozporządzenia: biurokracizm aparatu administracyjnego, brak poczucia społecznej odpowiedzialności za wartość i realizację rozporządzenia, opieszale tempo w realizacji postanowień rozporządzenia, niedostateczny udział w realizacji tego rozporządzenia związków zawodowych, i to zarówno władz centralnych, jak terenowych, niewłaściwa interpretacja przez szereg resortów administracji i instytucji postanowień rozporządzenia, niespektowanie postulatów świata pracy, uwzględnionych w rozporządzeniu.

W związku z ukazaniem się rozporządzenia powstała konieczność przyspieszenia prac nad ostatecznym wygotowaniem umów zbiorowych.

Rada Ministrów czuła się zobowiązana do zwołania specjalnego posiedzenia ze względu na to, że rozporządzenie z dn. 10 grudnia jest wyjątkowo wartościowym dobrodziejstwem dla świata pracy; nie można przeto niewłaściwą czy opieszłą realizacją tego rozporządzenia odbierać robotnikom praw, które im państwo przyznało.

Odbudowa miast NRD. Odbudowa miast Republiki, a zwłaszcza Berlina, stanowi przedmiot powszechnego zainteresowania

wszystkich mieszkańców. Jest to zrozumiałe wobec wielkich zniszczeń wojennych w całych Niemczech. Niezależnie od zainteresowania się ludności odbudową gmachów publicznych i budowli zabytkowych, szczególną popularnością cieszy się w NRD odbudowa domów mieszkalnych ze względu chociażby na poważny brak pomieszczeń.

O rozmiarach odbudowy NRD niech świadczą tylko niektóre dane, dotyczące zniszczeń w kilku największych miastach Republiki. I tak w Dreźnie legło w gruzach 10 milionów metrów³ budynków. Zniszczony został teren zabudowany o rozmiarze 12 km². Centrum Magdeburga zniszczone zostało w 77,3%, a dzielnice tego miasta w 30%. Zniszczenia dokonane w czasie wojny w Lipsku objęły całe miasto, i to do tego stopnia, że w gruzach legło 9.700 domów, w tym 37 500 zupełnie zniszczonych mieszkań. W wyniku bombardowań Rostocku połowa tego miasta nie nadawała się do zamieszkania.

Jest rzeczą zrozumiałą, że najpopularniejszą jest odbudowa Berlina, zwłaszcza imponująca Aleja Stalina, potem odbudowa szeregu dzielnic, nie licząc już 2000 nowych mieszkań dla świata pracy.

Z innych miast usunięto już w bardzo poważnej mierze ruiny. I tak np. w Lipsku z 4,6 milionów metrów sześciennych gruzu wywieziono już 2 miliony. Akcja usuwania gruzów — szczególnie w Berlinie — prowadzona jest zobowiązaniami całej ludności.

Z wyżej wymienionych miast szczególnie dotkliwe straty poniosły Drezno i

Lipsk ze względu na ich zabytkowy charakter. Toteż miasta te pochwalić się mogą poważną już odbudową najszacowniejszych zabytków i pamiątek narodowych z zakresu budownictwa, zwłaszcza — jak Drezno — barokowego.

O tempie odbudowy miast Republiki świadczy szczególnie ostatni okres. Zgodnie z uchwałą rządu, postanowiono w okresie nowego kursu podwoić rozmiary budowy mieszkań w porównaniu z r. ub. Aby wyobrazić sobie, w jakich rozmiarach prowadzono w ub. r. budownictwo mieszkaniowe, wystarczy tylko stwierdzić, że równe ono było budowie dwóch tak wielkich miast, jak Rostock i Weimar.

Budownictwo mieszkaniowe prowadzi zarówno państwo, spółdzielczość jak i przedsiębiorstwa prywatne, przy czym państwo partycypuje w budownictwie w wysokości aż dwóch trzecich, gdy reszta przypada na spółdzielczość i przedsiębiorstwa prywatne.

W minionym roku wykonano plan budownictwa mieszkaniowego w 95%.

Szczególny wzrost akcji budowy mieszkań cechował drugą połowę ub. r. Jeśli przyjąć wykonanie programu budowy mieszkań w lipcu ub. r. za 100, to w miesiącach następnych wzrost tej budowy przedstawiał się jak następuje:

sierpień	— 177
wrzesień	— 264
październik	— 300
listopad	— 382
grudzień	— 409

Edward Serwański

ZYCIE KULTURALNE

Sprawy nauki, szkolnictwa i kultury na kongresie SED. Do szeregu zagadnień, które były przedmiotem sprawozdania Waltera Ulbrichta na kongresie partyjnym SED, należały też sprawy nauki, szkolnictwa i kultury. W tym wypadku zaraz na wstępie Ulbricht zwrócił uwagę na pocieszający fakt, mianowicie na pomysłny rozwój współpracy klasy robot-

niczej z inteligencją. 294 wybitnych przedstawicieli inteligencji — naukowcy, pracujący w przemyśle i rolnictwie — otrzymało nagrody państwowe a 8 honorowy tytuł zasłużonego naukowca.

Szereg dyscyplin naukowych stworzył fundamenty pod rozwój niektórych gałęzi przemysłu, np. metalurgii. Wielkimi osiągnięciami może się poszczycić nauka